

ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC ČR

Směrnice GŘ č. 4/2007

Název:

Pravidla bezpečnosti práce na dálnicích a silnicích

Gestor:

bezpečnostní ředitel

Datum schválení:

1.2.2007

Účel vydání:

Novelizace směrnice GŘ č. 37/2003 s ohledem na nové činnosti na dálnicích silnicích souvisejících s provozováním dálničních tunelů a se zavedením „mýta“, a také s ohledem na novou legislativní úpravu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci platnou od 1. 1. 2007.

SCHVALUJI

s účinností od 1.02.2007

Přehled rušených nebo nahrazovaných opatření:

Rozsah znalostí:	úplná	zaměstnanci SSÚD/RS dotčení zaměstnanci GŘ, Závodu Praha, Závodu Brno a Správ externí služby v BOZP pro SSÚD/RS
	informativní	ostatní zaměstnanci ŘSD ČR

Pravidla bezpečnosti práce na dálnicích a silnicích

§ 1	Úvodní ustanovení
§ 2	Práce na dálnicích a silnicích za provozu
§ 3	Vyhodnocení rizik souvisejících s prováděním prací na dálnicích a silnicích za provozu
§ 4	Zdravotní a odborná způsobilost
§ 5	Technické vybavení vozidel pro práce na dálnicích a silnicích za provozu
§ 6	Označení osob provádějících práce na dálnicích a silnicích za provozu
§ 7	Zásady provádění prací na dálnicích a silnicích za provozu
§ 8	Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při dodavatelském provádění prací na dálnicích a silnicích za provozu
§ 9	Základní povinnosti zaměstnanců a ostatních osob provádějících práce na dálnicích a silnicích za provozu
§ 10	Zrušovací ustanovení
§ 11	Účinnost

§ 1 Úvodní ustanovení

(1) Směrnice stanoví pravidla bezpečnosti práce zaměstnanců a ostatních osob vykonávajících činnosti za provozu na dálnicích, silnicích pro motorová vozidla a ostatních silnicích I. třídy, k nimž má příslušnost k hospodaření Ředitelství silnic a dálnic ČR (dále jen „dálnice a silnice“). Směrnice není závazná pro cizí investory a jejich zhotovitele, avšak vedoucí zaměstnanci ŘSD ČR jsou povinni upozornit tyto subjekty na nedostatky z hlediska zajištění bezpečnosti práce, vyplývající z ustanovení této směrnice. Jedná se o práce a činnosti vykonávané v mimořádných podmínkách se zvýšeným rizikem ohrožení života a poškození zdraví fyzických osob.

(2) Pokud taková práce vyžaduje zřízení přechodné úpravy provozu, je způsob úpravy řešen „Pomůckou pro označování pracovních míst na dálnicích a silnicích pro motorová vozidla“ Uvedená „Pomůcka...“ nenahrazuje stávající technické podmínky TP 66 „Zásady pro přechodné dopravní značení na pozemních komunikacích“, pouze ji doplňuje a zpřesňuje v částech týkajících se dálnice a silnice pro motorová vozidla. a dalšími vnitřními předpisy ŘSD Např. Příkaz ŘPÚ č. 3/2005 Označování pracovních míst na dálnicích a RS.. Pokud vlastník (správce) dálnice a silnice musí neprodleně uzavřít a označit alespoň provizorním způsobem příslušnou část pozemní komunikace v případě nebezpečí z prodlení (živelní pohromy, dopravní nehody, zřícení nebo poškození objektů) podle zvláštního právního předpisu § 24 odst. 8 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, v platném znění., uplatní se uvedený způsob úpravy.

(3) Způsob přechodné úpravy provozu v tunelu se řídí zvláštním režimem v souladu s bezpečnostními požadavky na provoz v tunelu Technické podmínky TP 154 – Provoz, správa a údržba tunelů pozemních komunikací, směrnice Evropského parlamentu a rady 2004/54/ ES.. Vzhledem ke zvýšenému ohrožení života a zdraví zaměstnanců v tunelu z hlediska prostorových poměrů je žádoucí při provádění prací upřednostňovat uzavření celé tunelové trouby, nebo určení stálého dozoru. Stálým dozorem se rozumí nepřetržité sledování pracovní činnosti zaměstnanců, stavu pracoviště nebo jeho okolí, při němž zaměstnanec určený vedoucím zaměstnancem se nesmí od zaměstnanců vzdálit a nesmí se zaměstnávat ničím jiným, než dozorem z hlediska bezpečného průběhu pracovní činnosti.

(4) Z hlediska bezpečnosti práce zaměstnanců ŘSD ČR a ostatních osob vykonávajících práce na dálnicích a silnicích za provozu, je základním bezpečnostním předpisem nařízení vlády č. 591/2006 Sb. o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích.

(5) Směrnice je závazná pro zaměstnance ŘSD ČR a ostatní osoby, které vykonávají nebo zajišťují práce na dálnicích a silnicích za provozu. Pokud jsou práce prováděny na základě smlouvy o dílo, musí být povinnost ostatních osob dodržovat tuto směrnici zajištěna ve smlouvě způsobem uvedeným v § 8 a příloze č. 1 této směrnice (dále jen „Směrnice“). V ostatních případech platí její ustanovení přiměřeně při dodržení postupu uvedeného v § 2 odst. (2) Směrnice.

(6) Tato pravidla nezabývají zaměstnance ŘSD ČR ani zhotovitelů povinnosti dodržovat bezpečnostní předpisy související s jinými riziky, vztahujícími se k provádění prací nebo použité mechanizaci, strojů a nářadí. Např. nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích.

§ 2

Práce na dálnicích a silnicích za provozu

(1) Prací na dálnicích a silnicích za provozu je pro účely této směrnice zejména:

- a) údržba, opravy a rekonstrukce dálnic a silnic a jiné (stavební) práce na nich nebo v jejich bezprostředním okolí,
- b) odstraňování a zmírňování závad ve sjízdnosti a schůdnosti Zajištění schůdnosti se týká silnic I. třídy, dálnic a silnic,
- c) měřické a průzkumné práce, dozor, kontroly, prohlídky,
- d) činnosti související se zpoplatněním dálnic a silnic (mýto),
- e) periodická obsluha ostatních detekčních a registračních zařízení na komunikacích,

a další činnosti pokud nejsou práce vykonávány za vyloučení veřejného provozu.

(2) Každý vstup na dálnice a silnice za účelem provádění výše uvedených prací musí být předem oznámen příslušnému Středisku správy a údržby dálnice (rychlostní silnice) a v případě silnic I. třídy provoznímu úseku příslušné správy ŘSD. Týká se zaměstnanců ŘSD ČR, cizích zhotovitelů pro ŘSD ČR, ale též dalších činností, prováděných na dálnicích a silnicích pro něž je nutné zvláštní povolení, které vydává příslušný silniční správní úřad. Oznámení se provádí telefonicky, e-mailem nebo osobně. Jiné způsoby oznámení (SMS, písemně) jsou možné o dohodě s vedoucím střediska nebo se zástupcem správy. Plánované činnosti je nutno nahlásit nejdéle 24 hodin předem zároveň s předpokládanou dobou pobytu osob a techniky v pracovním místě na dálnici a silnici. Činnosti související s odstraňováním závad se ohlašují neprodleně.

(3) Činnosti prováděné dle odstavce (1) písm. e) tohoto ustanovení pověřenými zaměstnanci ŘSD ČR nepodléhají oznamovací povinnosti dle odstavce (2) tohoto ustanovení.

§ 3

Vyhodnocení rizik souvisejících s prováděním prací na dálnicích a silnicích za provozu

(1) Identifikace rizik:

- a) riziko ohrožení života a zdraví zaměstnanců vyplývající z nepředvídatelného chování uživatelů dálnic a silnic v důsledku selhání lidského faktoru, technické závady, klimatických nebo prostorových (převážně v tunelech) podmínek,
- b) riziko ohrožení života a zdraví zaměstnanců vyplývající z celoročního provádění údržbových prací na dálnicích a silnicích, především však v zimním období.

Pravděpodobnost vzniku uvedených rizik je vysoká.

(2) Identifikace nebezpečí:

- a) náraz a njetí vozidla uživatelů dálnic nebo silnic do prvků přechodného dopravního značení spolu s ohrožením osob, nacházejících se v daném místě,
- b) přímé ohrožení osob, vykonávajících práce, vozidly uživatelů dálnic a silnic,
- c) zvýšené nebezpečí nehod v důsledku špatných klimatických podmínek (v zimním období, za snížené viditelnosti apod.),
- d) zvýšené nebezpečí nehod v důsledku stavebního a prostorového řešení tunelů.

Závažnost následků je velká. Možnými následky jsou vážný úraz vyžadující hospitalizaci, úraz s trvalými následky nebo úraz smrtelný.

(3) Bezpečnostní opatření (opatření k omezení rizika) tvoří následující část směrnice.

§ 4

Zdravotní a odborná způsobilost

(1) Všechny osoby, provádějící práce na dálnicích a silnicích za provozu, musí splňovat podmínky zdravotní způsobilosti SGR č. 28/2006 Plnění požadavků zdravotní způsobilosti..

(2) Všichni řidiči motorových vozidel sloužících pro potřeby organizace musí mít platné školení ke zdokonalení odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel ve stanoveném rozsahu. Zákon č. 247/2000 Sb. o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel... v platném znění
a §103 odst. (2) zákona č. 262/2006 zákoníku práce.

(3) Zdravotní způsobilost osob pohybujících se po dálnici a silnici musí být nejméně jako pro žadatele o řidičský průkaz skupiny B.

§ 5

Technické vybavení vozidel pro práce na dálnicích a silnicích za provozu

(1) Pro provádění prací na dálnicích a silnicích mohou být použita jakákoliv silniční, zvláštní nebo přípojná vozidla (osobní automobily, nákladní automobily, přívěsy, speciální vozidla, pracovní samojízdné nebo přípojně stroje, nemotorové pracovní

stroje apod.). Vozidla mohou být vybavena stroji, nástavbami, agregáty, nástroji atd.

(2) Každé vozidlo používané při provádění prací na dálnicích a silnicích mimo pracoviště vymezené přechodným dopravním značením musí odpovídat ustanovením podmínek provozu vozidel na pozemních komunikacích, mít schválenou technickou způsobilost a být vybaveno schváleným zvláštním světelným výstražným zařízením. Světelná rampa nebo maják. **Není dovoleno užívání výbojkového světla (zábleskové majáky) jako jediného světelného výstražného zařízení.** Zásady pro přechodné dopravní značení na pozemních komunikacích TP 66 (dále jen „TP 66“) - kapitola 3.3.2. Výstražné světlo.

(3) Pokud se jedná o krátkodobé zastavení (cca 20 minut) na zpevněné krajnici šířky nejméně 2,5 m (dálnice a některé rychlostní silnice), je možno použít pouze maják. V případě zastavení na dobu delší než cca 20 minut a v případech zastavení v místech, kdy šířka zpevněné krajnice je menší než 2,5 m (např. ve stoupacím pruhu), vzniká povinnost použít maják a světelnou rampu a dodržovat obecná schémata přechodného dopravního značení. TP66, Technické podmínky TP 154 – Provoz, správa a údržba tunelů pozemních komunikací, Pomůcka pro označování pracovních míst na dálnicích a silnicích pro motorová vozidla, Příkaz ŘPÚ č.3/2005, Provozní řád mýtných a kontrolních stanic systému výkonového zpoplatnění dálnic a silnic.

(4) Osobní vozidla ŘSD ČR používaná při provádění prací na dálnicích a silnicích v zimním období musí být vybavena na obou nápravách zimními pneumatikami.

§ 6

Označení osob provádějících práce na dálnicích a silnicích za provozu

(1) Zaměstnanci ŘSD ČR musí být vybaveni osobními ochrannými pracovními prostředky v souladu se směrnicí GR. Tabulka č. 5 přílohy č. 2. SGŘ č. 21/2003 Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků. Dělníci nebo pomocní dělníci dálniční údržby musí při práci na dálnicích a silnicích používat výstražný oděv s vysokou viditelností v minimální kombinaci: kombinéza, kalhoty s náprsníkem a šlemi nebo kalhoty s opaskem doplněné kabátem, vestou nebo trikem.

(2) Základní část výstražného oděvu s vysokou viditelností musí vyhovovat požadavkům na výstražné oděvy, přičemž za základní část se považují kombinéza, kabát, vesta, přehoz, kalhoty s náprsníkem a šlemi nebo kalhoty s opaskem. Viz obr. B.1 až B. 7 přílohy B ČSN EN 471. Plocha nápadného materiálu musí splňovat alespoň požadavky na oděvy třídy 1 dle tabulky č. 1 ČSN EN 471. Retroreflexní materiál musí splňovat požadavky na třídu 2 dle tabulky č. 5 téže normy. V případě použití trika musí mít toto obdobnou barvu jako podkladový materiál pro výstražné oděvy dle tabulky č. 2 ČSN EN 471. Podkladová barva výstražného oděvu je oranžová pro dělníky dálniční údržby a žlutozelená pro technické pracovníky.

(3) Za minimální vybavení ostatních osob provádějících práce na dálnicích a silnicích za provozu se považuje výstražná vesta nebo přehoz.

(4) Vyšší stupeň výstražného vybavení zaměstnanců jiných organizací provádějící práce na dálnicích a silnicích za provozu než je uvedeno v odst. (3) je záležitostí

vyhodnocení rizik ohrožení života a poškození zdraví zaměstnanců těchto organizací.

§ 7

Zásady provádění prací na dálnicích a silnicích za provozu

(1) Ve smyslu § 5 zákona č. 309/2006 Sb. práce na dálnicích a silnicích za provozu lze kvalifikovat za práce se zvýšeným rizikem. V takovém případě je zákaz pracovat osamoceně. Tímto se ukládá při provádění prací na tělese dálnice a silnice, kdy je nutné se pohybovat po tělese dálnice a silnice nebo v jeho těsné blízkosti, musí být přítomni nejméně 2 zaměstnanci, přičemž vykonávají vzájemný dohled a včas se upozorňují na případná nebezpečí.

(2) Toto se nevztahuje na práce na strojích (např. řidič sypače) a na kontrolní činnost vedoucích zaměstnanců, technických pracovníků ŘSD a zaměstnanců provádějících sběr dat podle § 2 odst. (1) písm. e) Směrnice. Tito však musí být vždy vybaveni účinnými prostředky kontroly nebo spojení Vysílačka nebo mobilní telefon. V případech kdy zaměstnanci nejsou standardně vybaveni služebním mobilním telefonem musí mít příslušné útvary ŘSD ČR a cizích zhotovitelů pro tyto účely vyčleněn zvláštní mobilní telefon. **a prostředky pro poskytnutí první pomoci** Vybavená lékárnička..

(3) Pro činnosti uvedené v § 2 odst. (1) písm. c), d) a e) závisí uplatnění odstavce (1) na vyhodnocení rizik ohrožení života a poškození zdraví zaměstnanců organizací provádějících práce na dálnicích a silnicích za provozu.

(4) Vedoucí zaměstnanec, který nařídil práci na dálnicích nebo silnicích za provozu, může podle charakteru prací a hrozícího nebezpečí určit stálý dozor.⁶

(5) Nejběžnější vykonávané práce na dálnicích a silnicích za provozu musí být prováděny podle následujících typových technologických postupů zpracovaných provozním úsekem ŘSD ČR: V souladu s požadavkem § 3 písm. b) bod 8. nařízení vlády č. 591/2006 Sb.

- a) technologický postup pro letní údržbu dálnic a silnic pro motorová vozidla,
- b) technologický postup pro zimní údržbu dálnic a silnic pro motorová vozidla,
- c) technologický postup pro provádění přechodného dopravního značení pracovního místa na dálnicích a silnicích pro motorová vozidla,
- d) technologický postup pro běžnou prohlídku a úklid dálnic a silnic pro motorová vozidla.

(6) Při provádění činností dle § 2 odst.(1) písm. c) a d) se postupuje podle technologického postupu pro běžnou prohlídku a úklid dálnic a silnic pro motorová vozidla a při provádění činností spojených s mýtem podle Provozního řádu mýtných a kontrolních stanic systému výkonového zpoplatnění a ostatních souvisejících předpisů.

(7) Při provádění činností v tunelech se postupuje podle provozní dokumentace tunelů.

§ 8

Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při dodavatelském provádění prací na dálnicích a silnicích za provozu

(1) Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při dodavatelském provádění prací Týká se prací, u nichž se provádí předání staveniště (pracoviště) na dálnicích a silnicích za provozu musí být předmětem dokumentace zadání zakázky a zapracováno do smlouvy o dílo nebo upraveno samostatným dodatkem. Příloha č. 1 Směrnice „Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na dálnicích a silnicích za provozu“.

(2) Budou-li na předaném staveništi (pracovišti) působit současně zaměstnanci více než jednoho zhotovitele a zároveň vznikne pro dané práce povinnost doručení oznámení o zahájení prací oblastnímu inspektorátu práce podle zvláštního předpisu, § 15 odst. (1) zákona č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, SGR č. 29/2006 Aplikace zákona č. 309/2006 Sb. - zavedení institutu stavebního koordinátora BOZP je zadavatel povinen určit koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. § 14 a následující zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, SGR č. 29/2006 – zavedení institutu koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

(3) Před zahájením prací musí být pracoviště předáno písemně formou „Zápisu o předání staveniště (pracoviště)“. Příloha č. 2 Směrnice „Zápis o předání staveniště (pracoviště)“. Pracoviště předává za ŘSD ČR odpovědný pracovník zastupující objednavatele ve věcech technických.

(4) Před zahájením prací musí být odpovědný zástupce zhotovitele proškolen zaměstnancem útvaru bezpečnostního ředitele ŘSD ČR v oblasti bezpečnosti práce na dálnicích a silnicích za provozu a musí mít k dispozici Směrnici. Platnost školení je 3 roky. Odpovědný zástupce zhotovitele je povinen provést školení zaměstnanců zhotovitele, kteří budou práce vykonávat.

(5) Odpovědný zástupce objednatele Osoba oprávněná jednat za objednatele uvedená v příslušné smlouvě o dílo. je povinen upozornit zhotovitele na všechny okolnosti, které by mohly vést při jeho nesprávné činnosti k ohrožení bezpečnosti provozu na dálnicích a silnicích nebo k ohrožení bezpečnosti zaměstnanců objednatele a zhotovitele a požadovat neprodlené zjednání nápravy včetně možnosti okamžitého zastavení prací. V případě pracovního úrazu zaměstnance zhotovitele je příslušný vedoucí zaměstnanec objednatele povinen spolupracovat s příslušným vedoucím zaměstnancem zhotovitele při vyšetření a sepsání záznamu o pracovním úrazu. Nařízení vlády č. 494/2001 Sb. kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamů o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz, SGR č. 32/2003 Hlášení, šetření, evidence pracovních úrazů a náhrada škody.

(6) Odpovědní zaměstnanci ŘSD ČR, kteří zjistí závady a nedostatky v práci zhotovitele na dálnicích nebo silnicích za provozu, jsou povinni zhotovitele na tuto skutečnost upozornit a současně informovat odpovědného zástupce objednatele.

§ 9

Základní povinnosti zaměstnanců a ostatních osob provádějících práce na dálnicích a silnicích za provozu

(1) Dbát o vlastní bezpečnost je jednou ze základních povinností každého zaměstnance. § 106 odst. (4) zákona č. 262/2006 Sb. (dále jen „Zákoník práce“). Každá osoba vykonávající některou z činností na dálnicích nebo silnicích za provozu musí dodržovat tyto zásady:

- a) musí si být neustále vědoma nebezpečí, vyplývajícího ze skutečnosti provádění prací na dálnicích a silnicích za provozu,
- b) před vstupem do jízdního pruhu, který není uzavřen, musí dbát maximální pozornosti a ostražitosti,
- c) nepohybovat se na dálnicích a silnicích osamoceně, přičemž z hlediska zajištění bezpečnosti vykonávat vzájemný dohled a včas se upozorňovat na hrozící nebezpečí, §7 odst. (1) Směrnice.
- d) zvýšenou pozornost o vlastní bezpečnost musí věnovat i v pracovním místě, které je přechodně uzavřeno pomocí dopravního značení.

§ 10

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se směrnice generálního ředitele ŘSD ČR č. 37/2003

§ 11

Účinnost

Tato směrnice nabývá účinnosti 1. 2. 2007

PhDr. Michal Hala
pověřen řízením

Přílohy:

1. Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na dálnicích a silnicích za provozu.
2. Zápis o předání staveniště (pracoviště) podle § 2 odst. (3) nařízení vlády č. 591/2006 Sb. o bližších minimálních požadavcích na BOZP na staveništích.